

بازخوانی آیه‌های جزء بیست و هشتم قرآن در ساختار استاره مفهومی

(واکاوی بر اساس نظریه لیکاف و جانسون)

مریم هاتمی^۱ مرتضی قائمی^۲

۱- دانشجوی دکتری، رشته زبان و ادبیات عرب دانشگاه بوعلی همدان

۲- دانشیار دانشگاه بوعلی همدان

چکیده

استعاره مفهومی رویکردی است که مفهوم مورد نظر را بر پایه تصویرسازی ذهنی قرار داده است. به عبارتی، رویکردی است بدیع که محور استعاره را نه تنها در کارکرد و کاربرد بلکه در فرآیند آن، بر مفهوم انتزاعی و ذهنی قرار داده است. این پدیده زبان‌شناختی نوگرا، اولین بار توسط لیکاف و جانسون مطرح شد. اصلی‌ترین چالشی که این دو زبان‌شناس آنرا مطرح کرده‌اند؛ حکایت از آن دارد که استعاره در مفهوم سنتی، تنها در واژگان واقع می‌شود در حالی که بنا بر دیدگاه ایشان، علاوه بر لفظ در معنا و تصور هم قابلیت اجرا دارد. به دیگر سخن، استعاره مورد نظر ایشان، علاوه بر ساخت متنی، مفهومی انتزاعی و ذهنی هم دارد که اتفاقاً هدف اصلی از آن، همان تصور و مفهوم انتزاعی است. از این‌رو در طرفین استعاره حوزه مبدأ و مقصد، بدون شک منشأی ذهنی دارد. مطالعه متون، بر پایه معناشناسی شناختی، می‌تواند امکان تفسیر و تبیین بسیاری از گزاره‌های انتزاعی متون را ممکن سازد. بر این اساس می‌توان بسیاری از منویات الهی را در کتاب آسمانی، برای مخاطب از طریق مفاهیم انتزاعی تشریح کرد تا مفاهیم بنیادین و دور از دسترس، برای تفهیم بیشتر در دسترس پژوهشگران قرار گیرد. هدف این پژوهش آن است استعاره‌های مفهومی جزء بیست و هشتم قرآن را بدین منظور تبیین نماید.

واژگان کلیدی: قرآن کریم؛ استعاره مفهومی؛ جزء ۲۸ قرآن؛ لیکاف و جانسون